

Oficis tradicionals de Montserrat i el seu entorn

Assumpta Muset i Pons

Manresa: Zenobita SL, 2006

resenyes

JESÚS A. VILA

Ara que vivim en l'era de l'exacerbació de l'especialisme productiu, fins l'extrem que per fabricar qual-sevol electrodomèstic —per posar un exemple quotidià—, han de participar necessàriament dotzenes de persones, no està de més que hi hagi algunes interessants aportacions historiogràfiques com aquest modest llibret de 32 pàgines, escrit impecablement per la historiadora Assumpta Muset, sobre aquells oficis tradicionals que pràcticament s'han perdut —quan no s'han modificat extraordinàriament—, que tenien unes característiques particulars que els fan molt representatius de l'època en que van aparèixer. D'una banda, eren oficis —aquells que estaven lligats a la producció— que basaven tota la seva capacitat d'elaboració en la destresa manual del fabricant. De l'altra, eren oficis —els que estaven vinculats al territori— que, en origen, representaven un afegit a les tasques econòmiques bàsiques tot i que alguns casos van acabar derivant en la matèria econòmica principal. I en tots els casos, es tractava de tasques específiques que van anar precisant una especialització cada vegada més significativa de manera que molts d'ells ja requerien una certa tècnica productiva que els feia especialment apreciats pels convilatans en general.

La diferència amb el maquinisme posterior és que aquests vells oficis tradicionals estaven pensats per ser executats des de la idea del producte i fins la venda de la mercaderia final, per un únic mestre, en tot cas, ajudat expressament per l'aprenent que havia de convertir-se, gràcies a la pràctica i al domini de la tècnica apresada, en un nou futur oficial.

El llibre de l'Assumpta Muset centra tota la seva atenció en la recuperació històrica d'uns quants oficis vells, alguns d'ells tradicionals i tots circumscrits a una zona geogràfica determinada, Montserrat i el seu entorn, que els fa encara més específics.

És el cas, per exemple, de les matonaires, que van fer famosa la producció de mató de la zona o dels maquinistes del cremallera, que és un ofici típic de la muntanya on hi ha aquest

sistema de transport. És també, en un altre sentit, el cas dels mestres orgueners que van fer niu a Collbató, cercant un indret proper a la Basílica.

Però així com el llibre parla d'oficis particulars de Montserrat i el seu entorn, repassa també alguns de forta incidència de les zones de secà, com ara l'elaboració d'oli, d'espais de samontà típics de terra d'escudella —els fabricants de rajols—, o de boscatges, com l'ofici dels bosquerols, molt generals a tota la comarca. De manera encara més genèrica podem citar l'ofici d'impressor, el de modista o el de fonedor de campanes o mestre de seny, no circumscrit especialment a cap territori concret, però de forta presència tradicional.

El llibre de la Muset descriu l'ofici, en ocasions amb molt detall, i parla dels oficials respectius amb ubicació del municipi on es van instal·lar i on van fer la petita història que es detalla. Presenta, a més, un bon grapat de fotografies d'època i dibuixos i esquemes per fer més comprensiva l'explicació. El llibre es fa curt, com si es tractés d'una introducció a un projecte de

---

més llarg abast i que requeriria més espai i, probablement, uns altres objectius més en la línia de la prospecció històrica i no tant en la perspectiva divulgativa que té aquesta obra.

El llibre aconsegueix, per tant, oferir-nos la idea que els oficis vinculats al territori complementaven en moltes ocasions, els migrats ingressos que s'obtenien de l'agricultura. La derivació productiva, a mig camí de l'especialització futura, va acabar convertint en autèntics artesans de qualitat a

molts fills d'aquelles famílies pageses de sempre. Altres artesans van venir d'indrets més llunyans per instal·lar-s'hi definitivament allà on el seu ofici va aconseguir clientela i entre uns i altres van fer de la seva capacitat creativa i del seu enginy un sistema de vida que la posterior modernització va arraconar en el bagul de la història.

No cal dir que "Oficis tradicionals de Montserrat i el seu entorn" és un llibre de deliciosa lectura, ple de detalls i molt ben circumscrit al seu paisatge humà.

resenyes